

Zarządzanie wydajnością i wynikiem finansowym tuczu świń (jakich używać narzędzi)

Od wielu lat produkcja trzody chlewnej jest branżą charakteryzującą się bardzo dużymi wahaniami rentowności.

Dr Robert Burek

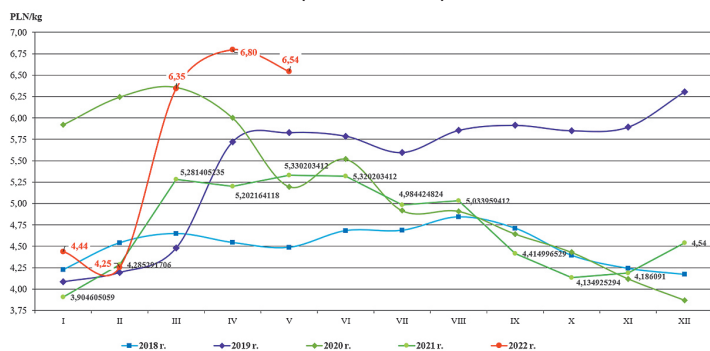
Dr Burek Service



W latach 2018-2021 obserwowane były drastyczne wahania ceny żywca. Najwyższa cena została osiągnięta w marcu 2022 r. (6,35 PLN/kg wagi żywej), a najniższa w grudniu 2021 (3,90 PLN/kg – wagi żywej) rys. 1. W pierwszym kwartale tego roku nastąpił spektakularny wzrost ceny. Z poziomu średniej ceny w lutym 4,25 PLN/kg wagi żywej do 6,35 PLN/kg wagi żywej. Ten wzrost ceny niestety nie przełożył się na trwały wzrost rentowności tuczu. Od września zeszłego roku obserwujemy wzrost cen zbóż (Rys. 2), a w konsekwencji wzrost cen pasz. Największy skok cen wystąpił na przełomie lutego i marca, osiągając rekordowe poziomy w maju. Obecnie mamy korektę tych cen, ale ich poziom nadal jest rekordowy i niespotykany w historii. Jednocześnie, jeżeli dodamy do ceny pasz drastyczny wzrost cen paliw, energii elektrycznej i wysoką inflację, która w czerwcu doszła do 15,6% okazuje się, że mimo wzrostu cen żywca, rentowność produkcji trzody jest marginalna.

Do lutego 2022 głównym czynnikiem determinującym rentowność produkcji była cena żywca. Teraz to wysokie koszty produkcji determinują końcowy wynik finansowy. Kryzys, z jakim mamy do czynienia już został określony jako kryzys kosztów i dotyczy on nie tylko naszej branży, ale całej gospodarki.

Rys. 1. Miesięczne ceny zakupu tuczników za wagę żywą w latach 2018-2022 (źródło: ZSRIR)



Zarządzanie kosztami i ich stały monitoring nabiera dzisiaj fundamentalnego znaczenia w gospodarce. Tucz świń ma charakter kompleksowy i na ostateczny wynik finansowy ma wpływ wiele czynników (tab. 1), które należy analizować systemowo, całościowo i wielostronnie, co oznacza, że należy uwzględniać interakcje pomiędzy poszczególnymi elementami.

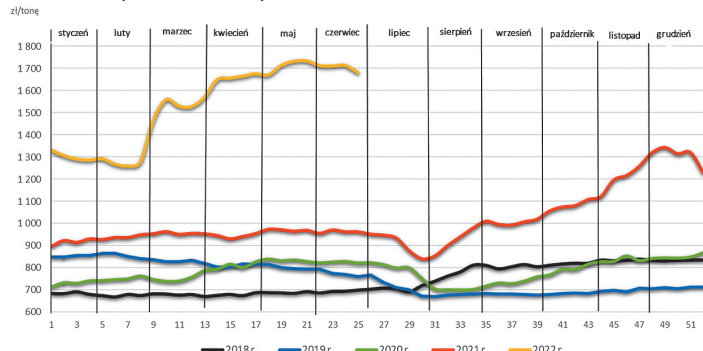
Pasza stanowi ponad 70% wszystkich kosztów ponoszonych w tuczu. Analizując koszty paszy, niezbędnym jest uwzględnianie potencjału genetycznego wstawianych warchlaków, ich potrzeb pokarmowych, tempa przyrostów, poziomu składników pokarmowych w paszy, formy paszy (sypka, granulata), systemu żywienia (żywienie paszą suchą, żywienie na mokro), statusu zdrowotnego zwierząt, ograniczeń budynku oraz wagi wstawienia i odstawy.

Zarządzanie efektywnością wykorzystania paszy

Podstawowym elementem zarządzania kosztami jest zarządzanie stopniem wykorzystania paszy. W tabeli 2 zostały zebrane podstawowe czynniki mające wpływ na stopień jej wykorzystania. Poziom marnowanej paszy może osiągać w ekstremalnych sytuacjach nawet 10% paszy podawanej zwierzętom.

Tak jak w przypadku wpływu poziomu strat paszy na wynik finansowy, należy znać również efekty finansowe wpływu pozostałych czynników podanych w tabeli 2. Podstawą uzyskania tych informacji jest systematyczne zbieranie danych.

Rys. 2. Średnie ceny zakupu pszenicy konsumpcyjnej w latach 2018-2022 (źródło: ZSRIR)



Zarządzanie jest możliwe jedynie opierając się na danych

Bez rzetelnie zebranych danych i ich analizy nie możemy podsumować zakończonego tuczu, ani nie możemy przygotować się do kolejnego cyklu, w którym powinniśmy dążyć do poprawy czynników, na które możemy mieć wpływ. Ponadto w oparciu o aktualne ceny i jakość dostępnych warchlaków, cen pasz i pozostałe koszty produkcji możemy oszacować potencjalną rentowność nowego wstawienia. Niezmiernie istotnym jest to, aby analizy były oparte na danych zebranych na danym obiekcie, a nie były oparte na szacowanych średnich wartościach rynkowych.

Narzędzia do zarządzania kosztami

1. Oprogramowania do zarządzania stadem

W przypadku dużych gospodarstw, w szczególności gospodarstw pracujących w cyklu zamkniętym, podstawowymi narzędziami do zbierania i analizowania danych są zintegrowane programy do zarządzania stadem, które pomagają producentom rejestrować i śledzić ich stado od urodzenia do sprzedaży. Oprogramowania do zarządzania stadem pozwalają rejestrować zabiegi medyczne, zapisy hodowlane, historię hodowli, księgowość i finanse. Pozwalają one wizualizować w formie graficznej wskaźniki produkcyjne, umożliwiając

Tabela 1. Lista czynników determinujących ostateczny wynik finansowy tuczu świń

Cena paszy
Jakość paszy
System żywienia
Stopień wykorzystania paszy
Cena zakupu warchlaków
Cena żywca
Jakość sprzedawanych tuczników
Potencjał genetyczny świń
Dzienne przyrosty
Budynek: system utrzymania, zagęszczenie
Parametry środowiskowe: jakość/kontrola
Status zdrowotny: prewencja/kontrola/leczenie
Dobrostan: ograniczanie stresu
Planowanie: produkcja oparta na danych
Zarządzanie
Edukacja

www.thepigsite.com/genetics-and-reproduction/weaning/efficient-production

łatwe śledzenie kluczowych wskaźników wydajności. Niestety oprogramowania te są zbyt rozbudowane i zbyt drogie dla producentów tuczników pracujących w cyklu otwartym.

2. Arkusze kalkulacyjne

W przypadku tuczu otwartego podstawowym narzędziem są arkusze kalkulacyjne, które w wielu przypadkach konstruowane są przez samych producentów w oparciu o powszechnie dostępne oprogramowania na komputery osobiste. Stopień

Rys. 3. Panel główny aplikacji „Tuczarnia”



zaawansowania arkuszy kalkulacyjnych i ich przydatność w prognozowaniu są uzależnione od osobistego zaangażowania samego producenta i związane są z dodatkowym nakładem pracy.

3. Aplikacje na smartfon

Zupełnie nową kategorią narzędzi do zbierania i analizowania kosztów oraz wyników produkcyjnych są aplikacje na smartfon. Założeniem tego narzędzia ma być łatwość w obsłudze, minimalny czas poświęcany na wprowadzanie danych, dostępna cena dla każdego producenta tuczników i możliwość prognozowania w oparciu o wyniki uzyskiwane na danej fermie.

Przykładem takiego rozwiązania jest aplikacja „Tuczarnia” (Dr Burek Sevice)

Aplikacja ta pozwala na dokumentowanie i analizowanie podstawowych zdarzeń, jakie występują w trakcie tuczu, oraz kosztów produkcji. Ze względu na brak odpowiednich narzędzi taka analiza przeprowadzana jest dopiero po zakończeniu tuczu.

Aplikacja „Tuczarnia” w każdym momencie umożliwi dostęp do informacji dotyczącej poniesionych kosztów, zarówno na całe wstawienie, jak i na pojedynczego tuczniaka. Aplikacja ta pozwala nam również analizować wpływ poszczególnych wydatków na ostateczny wynik finansowy. Możliwe jest uzyskanie informacji, w jakim stopniu aktualne ceny żywca, warchlaków oraz paszy wpłyną na ostateczny wynik finansowy. Kolejną decyzją, przed którą stają producenci jest decyzja o zakończeniu tuczu. Dzięki tej aplikacji możliwe jest optymalizowanie momentu zakończenia tuczu.

Galopująca inflacja i ogromny wzrost kosztów produkcji wymusiły na producentach świń niezwykle precyzyjne liczenie i kontrolowanie wydatków oraz wszystkich zdarzeń w chlewni, które mają wpływ na wynik finansowy. W tym celu musimy korzystać z narzędzi najlepiej dostosowanych do naszych warunków i możliwości finansowych. W przypadku tuczu w cyklu otwartym narzędziem pozwalającym śledzić produkcję w czasie rzeczywistym i prognozować ostateczny wynik finansowy jest aplikacja „Tuczarnia”. ●

Tabela 2. Podstawowe czynniki mające wpływ na stopień wykorzystania paszy

Czynnik wpływający na konwersję paszy (FCR)	Zmiana stopnia wykorzystania paszy (FCR)
Niski status zdrowotny	↑ 0,2
Straty paszy	↑ 0,5
Zwiększenie wagi sprzedaży (nadprodukcja)	↑ 0,2
Nieprawidłowe przygotowanie budynku przed wstawieniem, brak zasady „pełne-puste”	↑ 0,25
Wstawianie razem warchlaków z różnych źródeł	↑ 0,2
Przepędzanie świń pomiędzy kojcami	↑ 0,2
Duże zagęszczenie <0,7 m ²	↑ 0,1
Temperatura >30°C	↑ 0,01/ 1°C
Temperatura <16°C	↑ 0,01/ 1°C
Poprawa zarządzania (edukacja pracowników)	↓ 0,1
Żywienie (ograniczenie otłuszczenia o 10%)	↓ 0,05
Genetyka	↓ 0,2

www.thepigsite.com/genetics-and-reproduction/weaning/efficient-production